

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) และการศึกษาเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation Research) มีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ ขนาดของกิจการ โครงสร้างการเป็นเจ้าของ โครงสร้างการเงิน โครงสร้างกรรมการอิสระ ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการก่อหนี้/ชำระหนี้ และประเภทสำนักงานสอบบัญชี ประจำปี 2549

ขอบเขตประชากรและขนาดตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2551: ออนไลน์) จำนวน 198 บริษัท เนื่องจากบางบริษัทไม่สามารถหาข้อมูลจากรายงานประจำปีจากเว็บไซต์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างลดลงเหลือ 107 บริษัท ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนประชากร (บริษัท)	บริษัทที่ไม่มี รายงานประจำปี	จำนวนตัวอย่าง (บริษัท)
กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร			
- หมวดเหมืองแร่	2	1	1
- หมวดพลังงานและสาธารณูปโภค	22	4	18
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม			
- หมวดกระดาษและวัสดุการพิมพ์	3		3
- หมวดปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	12	6	6
- หมวดวัสดุอุตสาหกรรมและ เครื่องจักร	22	8	14
- หมวดบรรจุภัณฑ์	13	9	4
- หมวดยานยนต์	19	6	13
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง			
- หมวดวัสดุก่อสร้าง	31	16	15
- หมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	74	41	33
รวม	198	91	107

วิธีการศึกษา

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษาจากงบการเงินและรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งหมด 107 บริษัทจากเว็บไซต์ของบริษัทและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และโดยการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสารตำรา บทความที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยต่าง ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

การศึกษาในครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม คือ กระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Scoring Sheet)

(Botosan, 1997) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบรายการที่แต่ละบริษัทเปิดเผย และเป็นแนวทางในการให้คะแนนการเปิดเผยรายการ ซึ่งดัชนีที่สร้างขึ้นในการศึกษาที่ผ่านมาจะมีขอบเขตของจำนวนรายการในกระดาษทำการมากน้อยแตกต่างกันไป

การศึกษาในครั้งนี้มีขั้นตอนการพัฒนาดัชนีการเปิดเผยข้อมูลดังนี้

1. การเลือกรายการที่อยู่ในดัชนี

การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมนั้น เนื่องจากยังไม่มีข้อกำหนดหรือรูปแบบให้บริษัทต้องเปิดเผยอย่างชัดเจน มีเพียงแต่แนวทางหรือคำแนะนำว่าควรจะเปิดเผยเรื่องใดบ้าง ดังนั้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาจึงพัฒนากระดาษทำการขึ้นมา โดยกำหนดรายการที่ควรเปิดเผยด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมตามกรอบแนวคิดการรายงาน ความรับผิดชอบต่อสังคม (ประจितร หาวัตร และคณะ, 2547) และแนวคิดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (สุภมิตร เตชะมนตรีกุล, 2542) ดังนี้

- 1) ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
 - 1.1) ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม
 - 1.2) การปฏิบัติตามกฎหมาย ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินสิ่งแวดล้อม
 - 1.3) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- 2) ความรับผิดชอบต่อพลังงาน
- 3) ความรับผิดชอบต่อทรัพยากรบุคคล
- 4) ความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์และบริการ
- 5) ความรับผิดชอบต่อชุมชน

1) ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

1.1) ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ในเรื่องเกี่ยวกับแนวคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การลดจำนวนของเสีย (Reduce) การนำกลับมาใช้ใหม่ โดยนำสิ่งที่ใช้ประโยชน์แล้วมาใช้ใหม่ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่โดยการส่งไปผลิตเพื่อทำให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle) ซึ่งรวมถึงระบบมาตรฐานต่างๆ ที่กิจการนำมาใช้ เช่น ระบบมาตรฐาน ISO 14001 หรือ Environmental Management Systems (EMS) Specifications ซึ่งเป็นมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้ การกำหนดนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Policy) การวางแผน (Planning) การนำไปปฏิบัติและการดำเนินการ (Implementation and Operation) การติดตามผลและการปฏิบัติแก้ไข (Checking and Corrective

Action) การทบทวนและปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องพิจารณาโดยผู้บริหาร (Management Review and Continual Improvement) (สถาบันรับรองมาตรฐาน ISO, 2551 : ออนไลน์)

1.2) การปฏิบัติตามกฎหมาย ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ในเรื่องเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นการตรวจสอบตามแนวทางที่จัดทำขึ้นทุกๆไป และเกี่ยวข้องกับหลายๆประเด็น เช่น การสอบทานการดำเนินงานที่อาจกระทบต่อ อากาศ น้ำ ที่ดิน และน้ำเสีย การตรวจสอบระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม แนวโน้มที่คาดไว้ในอนาคตและสิ่งที่จะกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การตรวจสอบรายการ เพื่อประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม การตรวจสอบสถานที่ที่ใช้กำจัด เก็บรักษา และบำรุงรักษาวัตถุของเสียที่เป็นอันตราย การตรวจสอบการป้องกันมลภาวะ โดยบริษัทจะตรวจสอบว่าสามารถป้องกันมลภาวะที่จะเกิดขึ้นได้หรือไม่ โดยการระดมเงินทุน ปรับปรุงกระบวนการและผลิตภัณฑ์ การตรวจสอบการบันทึกหนี้สินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นการตรวจสอบภายในเพื่อพิจารณาความน่าจะเป็น ความสมเหตุสมผล การประเมินการปัญหาต่างๆ ที่จะก่อหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมที่จะต้องบันทึกบัญชีหนี้สิน การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ของบริษัท ว่ามีอะไรที่ต้องดำเนินการบ้างเพื่อก่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ดี และเพื่อยืนยันว่ามีข้อจำกัดอะไรบ้างในการใช้สารเคมี และตัวผลิตภัณฑ์นั้นหรือไม่ การตรวจสอบด้านนิเวศน์ มีตรวจสอบสถานที่ทุก 3 ปี จากผู้ตรวจสอบอิสระ และอนุญาตให้บริษัทที่ดำเนินการสร้างระบบดังกล่าว ใช้สัญลักษณ์ “EMAS” ได้ สัญลักษณ์นี้จะบ่งบอกถึงว่าเป็นบริษัทที่มีความห่วงใยในสิ่งแวดล้อม

1.3) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ในเรื่องเกี่ยวกับแนวคิดที่จะใช้สนับสนุนการพัฒนาธุรกิจให้ยั่งยืนด้วยการดำเนินแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้ การใช้ทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ใหม่แทนทรัพยากรที่ไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ การใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ความมั่นคงทางนิเวศวิทยา และด้านการเพิ่มพูนทักษะ ลดการใช้ทรัพยากรที่หายากให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถซ่อมแซมได้ง่าย และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพิ่มการใช้บริการที่ไม่สิ้นเปลืองพลังงานหรือวัสดุจำนวนมาก แต่ช่วยให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

2) ความรับผิดชอบต่อพลังงาน เป็นการวิเคราะห์ในเรื่องเกี่ยวกับการมุ่งเน้นการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ มีการใช้พลังงานทดแทนในรูปแบบต่างๆ อีกทั้งมีการลดต้นทุนด้านพลังงาน และการจัดการของเสียต่างๆ

3) ความรับผิดชอบต่อทรัพยากรบุคคล เป็นการวิเคราะห์ในเรื่องเกี่ยวกับความใส่ใจในการดูแลและพัฒนาพนักงานในองค์กร ในด้านต่างๆ เช่น มาตรฐานความปลอดภัย

ของอุปกรณ์ในการดำเนินงานทั้งในออฟฟิศและโรงงาน เพื่อลดและป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับพนักงานให้ได้มากที่สุด สวัสดิการและความสำคัญการเอาใจใส่ที่กิจการมีต่อพนักงาน

4) **ความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์และบริการ** เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านมาตรฐานของผลิตภัณฑ์และบริการที่บริษัทได้รับจากภาครัฐและเอกชน เช่น การรับรองจาก ISO, QS และใบรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรม โดยให้ความสำคัญกับการดูแลผู้บริโภคหรือผู้ซื้อสินค้าและบริการ รวมทั้งกระบวนการของสินค้าและบริการ ตั้งแต่การผลิต การขาย ไปจนถึงการทิ้งให้ปลอดภัย มีประสิทธิภาพทั้งในเชิงคุณภาพและราคาและมีจริยธรรม

ISO 9000 เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพที่องค์กรธุรกิจทั่วโลกเลือกใช้เพื่อรับรอง ระบบการบริหารการดำเนินงานขององค์กร เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่องค์กร ว่าสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ซึ่งเป็นไปตามที่ลูกค้าต้องการ มีคุณภาพสม่ำเสมอ และมีความปลอดภัย แนวคิดสำคัญของ ISO 9000 คือการจัดวางระบบการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพที่สามารถตรวจสอบได้โดยผ่านระบบเอกสาร องค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐานได้กำหนดมาตรฐาน ISO 9000 series: Quality System ขึ้นเพื่อให้ประเทศสมาชิกทั่วโลกนำไปใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันและสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจประเมินเพื่อให้การรับรองระบบบริหารงานคุณภาพ สำหรับองค์กรที่ยื่นขอการรับรองอีกด้วย (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2551 : ออนไลน์)

5) **ความรับผิดชอบต่อชุมชน** เป็นการวิเคราะห์ในเรื่องเกี่ยวกับ กิจกรรมที่บริษัทมีต่อสังคม เช่น การจ้างแรงงานในชุมชน ซึ่งนำไปสู่รายได้ของชุมชนและรายได้ภาษีของพื้นที่ การช่วยเหลือทั้งด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยการบริจาคหรือการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆที่จะช่วยพัฒนาชุมชน และนำไปสู่ความแข็งแรงของชุมชนนั้นๆ

2. หลักเกณฑ์การให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูล

การให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลนั้น หากบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมในรายงานประจำปี ตามรายการที่กำหนดไว้ บริษัทจะได้รับคะแนนเท่ากับ 1 แต่ในทางตรงกันข้าม หากไม่มีการเปิดเผยรายการตามที่กำหนดไว้ บริษัทจะได้รับคะแนนเท่ากับ 0 การให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลในลักษณะนี้ถูกนำมาใช้ในงานวิจัยของ Camfferman และCooke (2002) และ Eng และ Mak (2003)

3. วิธีคำนวณดัชนีการเปิดเผยข้อมูล

เมื่อให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดของแต่ละบริษัทแล้ว จะทำการคำนวณดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Index) (Camfferman และ Cooke 2002) ซึ่งจะอยู่ในรูปอัตราส่วนของคะแนนรวมที่แต่ละบริษัทได้รับจริงกับคะแนนรวมสูงสุดที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งสำหรับงานวิจัยนี้ บริษัทจะมีคะแนนรวมสูงสุดเท่ากับ 7 คะแนน และในทุกบริษัทคะแนนรวมสูงสุดจะต้องมีค่าไม่เกิน 7 คะแนน

ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละบริษัท สามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{Disclosure Index} = \frac{AS}{MS}$$

$$\text{โดยที่ } 0 \leq \text{INDEX} \leq 1$$

AS = คะแนนจริงที่แต่ละบริษัทได้รับ (Actual Scores)

MS = คะแนนรวมสูงสุดที่แต่ละบริษัทควรจะได้รับ (Maximum Scores)

ตัวอย่าง การให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมตามรายการที่กำหนดไว้ในกระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล ของบริษัท A จำกัด (มหาชน) โดยเรื่องที่บริษัทเปิดเผยแยกตามรายการที่ได้กำหนดไว้ มีดังนี้

ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

บริษัทฯ ได้นำแนวทางของมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาปฏิบัติเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยเริ่มจากนโยบายสิ่งแวดล้อมจากผู้บริหารนำไปสู่การวางกรอบ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การแต่งตั้งคณะทำงาน รวมทั้งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้พนักงานทุกระดับได้เข้าใจและให้ความร่วมมือ

การปฏิบัติตามกฎหมาย ตรวจ ติดตาม และประเมินสิ่งแวดล้อม

บริษัทฯ ได้ดำเนินการกำกับ ควบคุม ดูแล และปรับปรุงกระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่องเพื่อควบคุมให้ระดับมลสารที่ปล่อยจากโรงงานแต่ละแห่งอยู่ภายในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้ ได้มีการติดตั้งอุปกรณ์ตรวจวัดความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศจากปล่องระบายมลสารทุกปล่องแบบอัตโนมัติอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพอากาศหลายจุดภายในเขตโรงงาน ทำให้การควบคุมมลพิษทางอากาศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำระดับหมู่บ้าน ในโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ลอบ อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ พื้นฟูสภาพธรรมชาติ และพัฒนา คุณภาพชีวิต ของชุมชนในพื้นที่โครงการ

ความรับผิดชอบต่อพลังงาน

ไม่มีการเปิดเผย

ความรับผิดชอบต่อทรัพยากรบุคคล

บริษัทฯ มีความเชื่อมั่นว่า พนักงานคือ รากฐานแห่งความสำเร็จ และเป็นหนึ่งในทรัพยากรที่ทรงคุณค่ามากที่สุดขององค์กร โดยยึดหลักให้พนักงานทำงานอย่างมีความสุข สนุกสนานกับบรรยากาศของการทำงาน และกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่นสัตย์สุจริตในการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้ดี มุ่งเน้นการฝึกอบรม การพัฒนาความสามารถของพนักงานให้แข็งแกร่งขึ้นเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพขององค์กรโดยรวม

ความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์และบริการ

บริษัทฯ ใช้การบริหารจัดการโรงงานทั้งหมดจากส่วนกลาง ซึ่งบริษัทเชื่อว่าวิธีการดังกล่าว ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้อย่างเต็มที่ ทำให้สามารถผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าและสาธารณูปโภคทางอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพสูง มีความมั่นคงของระบบ

ความรับผิดชอบต่อชุมชน

บริษัทฯ ได้จัดงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อสนับสนุนกิจการทางการศึกษาและศาสนา อาทิ การสนับสนุนเงินพัฒนาโรงเรียน กิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ การมอบคอมพิวเตอร์สำหรับสถานศึกษาและหน่วยงานราชการ การจัดนิทรรศการความรู้เรื่องพลังงาน เป็นต้น

บริษัทฯ ได้ร่วมกับโรงพยาบาลมาบตาพุด จัดโครงการส่งเสริมการออกกำลังกายแก่ผู้สูงอายุ และเข้าร่วมโครงการตรวจรักษาสุขภาพให้แก่ประชาชนรอบบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การสนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับจังหวัด เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีสุขภาพที่แข็งแรง รวมทั้งการบริจาคทุนทรัพย์เพื่อการสาธารณกุศลต่างๆ

จากตัวอย่างของบริษัทนี้ ในหัวข้อแรกเป็นการเปิดเผยในเรื่องของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยบริษัทได้มีการนำแนวทางของมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาปฏิบัติใช้ หัวข้อถัดมาเป็นการเปิดเผยในเรื่องของการปฏิบัติตามกฎหมาย ตรวจ ติดตาม และประเมินสิ่งแวดล้อม โดยบริษัทได้มีการควบคุม ตรวจวัด วิเคราะห์เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศที่ปล่อยออก

จากโรงงาน หัวข้อถัดมาเป็นการเปิดเผยในเรื่องของความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยบริษัทได้มีการ
อนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ ป่าชุมชนและพัฒนา สภาพธรรมชาติ ซึ่งเป็นการรักษาสีเขียวอย่างยั่งยืน หัวข้อ
ถัดมาเป็นการเปิดเผยในเรื่องของความรับผิดชอบต่อพลังงาน บริษัทไม่ได้มีการเปิดเผยในเรื่องนี้
หัวข้อถัดมาเป็นการเปิดเผยในเรื่องของความรับผิดชอบต่อทรัพยากรบุคคล โดยบริษัทได้ให้
ความสำคัญแก่พนักงานในองค์กร ทั้งนี้บริษัทได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดอบรมและกิจกรรม
ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาของพนักงาน หัวข้อถัดมาเป็นการเปิดเผยในเรื่องของความ
รับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์และบริการ โดยบริษัทได้มีการกล่าวถึงคุณภาพและมาตรฐานของ
ผลิตภัณฑ์ที่ให้แก่ผู้บริโภค หัวข้อสุดท้ายเป็นการเปิดเผยในเรื่องของ ความรับผิดชอบต่อชุมชน
โดยบริษัทได้มีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

จากข้อมูลการเปิดเผยของบริษัทข้างต้น สามารถให้คะแนนในกระดาศทำการวัดระดับการ
เปิดเผยข้อมูล ได้ดังนี้

กระดาศทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล

บริษัท A จำกัด (มหาชน)

หัวข้อ	คะแนน
การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม	
1. ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม	1
2. การปฏิบัติตามกฎหมาย ตรวจ ติดตาม และประเมินสิ่งแวดล้อม	1
3. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	1
4. ความรับผิดชอบต่อพลังงาน	0
5. ความรับผิดชอบต่อทรัพยากรบุคคล	1
6. ความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์และบริการ	1
7. ความรับผิดชอบต่อชุมชน	1
รวม	6

$$\text{Disclosure Index} = \frac{AS}{MS} = \frac{6}{7} = 0.86$$

จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลที่คำนวณได้เท่ากับ 0.86 แสดงว่ากิจการนี้มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมมากกว่าครึ่งหนึ่งของเรื่องที่กำหนดไว้ ทั้งนี้หากกิจการเปิดเผยครบทุกเรื่องกิจการจะมีดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเท่ากับ 1 แต่หากค่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเข้าใกล้ 0 แสดงว่ากิจการมีการเปิดเผยข้อมูลน้อย

การวัดปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ผ่านมาพบว่า มีการทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลจำนวนมาก โดยผู้ศึกษาในโครงการวิจัยต่างๆ ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ผู้ศึกษาสนใจซึ่งสามารถสรุปได้เป็นตารางแสดงกรอบแนวคิดงานวิจัยที่ผ่านมา ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในอดีต

ผู้ทำการศึกษา	ชื่องานวิจัย	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการวัดมูลค่า
Camfferman และ Cooke (2002)	An Analysis of Disclosure in the Annual Reports of UK and Dutch Companies	- ขนาดของกิจการ - โครงสร้างการเงิน - ความสามารถในการทำกำไร - สภาพคล่องของกิจการ - ประเภทสำนักงานสอบบัญชี - อุตสาหกรรม	- ยอดสินทรัพย์รวม - อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น - อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนต่อค่าขาย - อัตราส่วนทุนหมุนเวียน - บริษัทที่ตรวจสอบบัญชีโดยบริษัทสอบบัญชีที่เป็น Big 6 หรือไม่ - ตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่กำหนด
Eng และ Mak (2003)	Corporate Governance and Voluntary Disclosure	- โครงสร้างการเป็นเจ้าของ	- สัดส่วนการถือหุ้นสามัญของคณะกรรมการและผู้บริหาร , ผู้ถือหุ้นหลักที่ถือมากกว่า 5% และรัฐบาล

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการวัดมูลค่า
Eng และ Mak (2003) (ต่อ)		<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างคณะกรรมการบริษัท - โอกาสในการเจริญเติบโต - ราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ - ราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีของทุน - อัตราส่วนราคาต่อกำไร - ขนาดของกิจการ - ความสามารถในการก่อหนี้/ชำระหนี้ - อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - เปอร์เซ็นต์ของกรรมการบริษัทภายนอก - ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีของทุน, ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ และค่าเฉลี่ยอัตราส่วนราคาต่อกำไร - มาจากผลรวมของราคาตลาดของหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ ราคาตามบัญชีของหนี้สินระยะยาวและหนี้สินระยะสั้นหารด้วยราคาตามบัญชีของสินทรัพย์รวม - ราคาตลาดของหุ้นสามัญหารด้วยราคาตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ - ราคาของหุ้นสามัญตอนสิ้นปีหารด้วยกำไรต่อหุ้น - ผลรวมของราคาตลาดหุ้นสามัญ ราคาตามบัญชีของหนี้สินระยะสั้นและระยะยาว และราคาตามบัญชีของหุ้นบุริมสิทธิ - อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม - กิจการอยู่ในอุตสาหกรรมทางการเงินหรือไม่

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการวัดมูลค่า
Eng และ Mak (2003) (ต่อ)		- ประเภทสำนักงานสอบบัญชี	- บริษัทที่ตรวจสอบบัญชี โดยบริษัทสอบบัญชีที่เป็น Big 6 หรือไม่
Brammer และ Pavelin (2006)	Voluntary Environmental Disclosures by Large UK Companies	- ขนาดของกิจการ - ความสามารถในการก่อกำไร - ความสามารถในการทำกำไร - โครงสร้างกรรมการอิสระ - ทัศนวิสัยของกิจการ - การดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม - โครงสร้างการเป็นเจ้าของ	- ยอดสินทรัพย์รวม - อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม - อัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนภาษีต่อสินทรัพย์รวม - เปอร์เซ็นต์ของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริหาร - จำนวนข่าวของกิจการที่เกิดขึ้นในฐานข้อมูลของ Factiva ในปี 1999 - อัตราส่วนของผลรวมค่าปรับที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่อสินทรัพย์รวม - ขนาดของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่สุด
นวพร พงษ์ฉันทกุล (2546)	โครงสร้างการเป็นเจ้าของและคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	- ขนาดของกิจการ - โครงสร้างการเงิน - โครงสร้างการเป็นเจ้าของ - ความสามารถในการทำกำไร	- ยอดสินทรัพย์รวม - อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น - การกระจุกตัวของหุ้นของผู้ถือหุ้นสูงสุด 5 อันดับแรก - ผู้บริหารและกรรมการ และผู้ถือหุ้นสถาบัน - อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการวัดมูลค่า
นวพร พงษ์วัฒนกุล (2546) (ต่อ)		- ประเภทสำนักงานสอบ บัญชี	- บริษัทที่ตรวจสอบบัญชี โดยบริษัทสอบบัญชีที่เป็น Big 4 หรือไม่
บุญทริกา ใจกระจ่าง (2546)	ปัจจัยที่มีผลต่อ ระดับการ เปิดเผยข้อมูล ของเครื่องมือ ทางการเงินของ ธนาคารพาณิชย์ ที่จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย	- ขนาดของกิจการ - โครงสร้างการเป็นเจ้าของ - โครงสร้างการเงิน - ความสามารถในการทำ กำไร - ประเภทสำนักงานสอบบัญชี - โครงสร้างกรรมการอิสระ	- สินทรัพย์รวมของธนาคาร และยอดขายหรือรายได้สุทธิ - ธนาคารรัฐ ธนาคารเอกชน และธนาคารต่างชาติ - อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อ ส่วนของผู้ถือหุ้น - อัตราผลตอบแทนต่อส่วน ของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทน ต่อสินทรัพย์ และอัตรา- ส่วนกำไรสุทธิ - บริษัทที่ตรวจสอบบัญชี โดยบริษัทสอบบัญชีที่เป็น Big 4 หรือไม่ - เปอร์เซนต์ของกรรมการ อิสระในคณะกรรมการ บริหารของกิจการ
อลิสรา ผลาวรรณ์ (2547)	ความสัมพันธ์ ระหว่าง คุณลักษณะของ บริษัทกับระดับ การเปิดเผย ข้อมูลของบริษัท ที่จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย	- ขนาดของกิจการ - โครงสร้างการเป็นเจ้าของ - โครงสร้างเงินทุน - การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ - อายุการดำเนินงาน	- ยอดสินทรัพย์รวม - เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ ถือหุ้นสูงสุด 10 รายแรกของ หุ้นที่ออกและเรียกชำระแล้ว - อัตราส่วนหนี้สินระยะยาว ต่อส่วนของผู้ถือหุ้น - เปอร์เซนต์การถือหุ้นของ ชาวต่างชาติต่อหุ้นที่ออก และเรียกชำระแล้ว - จำนวนปีที่ก่อตั้ง

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการวัดมูลค่า
อลิศรา ผลาวรรณ์ (2547) (ต่อ)		-ความสามารถในการทำกำไร - สภาพคล่องของบริษัท - ประเภทสำนักงานสอบบัญชี	- อัตราผลตอบแทนต่อ สินทรัพย์ - อัตราส่วนทุนหมุนเวียน - บริษัทที่ตรวจสอบบัญชี โดยบริษัทสอบบัญชีที่เป็น Big 4 หรือไม่

จากตารางดังกล่าวจะเห็นว่า ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละงานวิจัยมีความแตกต่างกันในบางส่วน เนื่องมาจากวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่แตกต่างกัน โดยมีตัวแปรหลายตัวที่ถูกนำมาใช้ในการวิจัยหลายครั้ง เช่น ขนาดของกิจการ โครงสร้างการเป็นเจ้าของ โครงสร้างเงินทุน โครงสร้างกรรมการอิสระ ความสามารถในการทำกำไร และประเภทสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งทำให้มีความน่าเชื่อถือว่าตัวแปรเหล่านี้อาจมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลจริง จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการศึกษา

ตัวแปรหรือปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ มาจากการศึกษาในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งมีการนำมาใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่ โดยเกี่ยวข้องต่อการเปิดเผยข้อมูลทั้งในเรื่องทั่วไป ที่ควรเปิดเผยตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนดไว้รวมถึงการเปิดเผยในเรื่องของสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยหรือคุณลักษณะต่างๆ ของบริษัทที่ผู้ศึกษาคาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทในครั้งนี้มี 7 ตัวแปร

1. ขนาดของกิจการ (Size)

วิธีการวัดมูลค่า : ยอดสินทรัพย์รวม

2. โครงสร้างการเป็นเจ้าของ (Ownership Structure)

วิธีการวัดมูลค่า : เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นสูงสุด 10 รายแรกของหุ้นที่ออกและเรียกชำระแล้ว

3. โครงสร้างการเงิน (Capital Structure)

วิธีการวัดมูลค่า : อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

4. โครงสร้างกรรมการอิสระ (Independent Director Structure)

วิธีการวัดมูลค่า : เปอร์เซนต์ของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริหาร

5. ความสามารถในการทำกำไร (Profitability)

วิธีการวัดมูลค่า : อัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม
(Return on Assets: ROA)

6. ความสามารถในการก่อหนี้/ชำระหนี้ (Leverage)

วิธีการวัดมูลค่า : อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

7. ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Type of Auditor)

วิธีการวัดมูลค่า : บริษัทที่ตรวจสอบบัญชีโดยบริษัทสอบบัญชีที่เป็น Big 4*
หรือไม่

(* Big 4 ประกอบด้วยบริษัท เคพีเอ็มจี ออดิท(ประเทศไทย) จำกัด, บริษัท ดีลอยท์ ทูช ไซมัทส ไชยยศ จำกัด, บริษัท ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์ คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด และบริษัท สำนักงาน เอ็นทีส แอนด์ ยัง จำกัด)

สำหรับตัวแปรหรือปัจจัยอื่นๆที่ไม่ได้นำมาใช้ในงานวิจัย เช่น ปัจจัยอุตสาหกรรม เนื่องจากผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มอุตสาหกรรม ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไว้แล้วโดยกลุ่มที่เลือกมาเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้เป็นวัตถุดิบและพลังงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม (สถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม, 2551: ออนไลน์)

ปัจจัยอายุการดำเนินงาน การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ และปัจจัยสภาพคล่องของกิจการ ผู้ศึกษาไม่ได้นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เนื่องจากบางบริษัทไม่มีการเปิดเผยข้อมูล

ปัจจัยโอกาสในการเจริญเติบโต ราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ ราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีของทุน อัตราส่วนราคาต่อกำไร เป็นปัจจัยที่ต้องใช้ราคาตลาดของทุน สินทรัพย์ หุนสามัญ หุนบุริมสิทธิ์ ทั้งค่าเฉลี่ยและค่าตอนสิ้นปี ซึ่งบางบริษัทมีข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่มีการเปิดเผยในเรื่องดังกล่าว

ปัจจัยต่อมาคือ ทัศนวิสัยของกิจการ และการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สำหรับปัจจัยทัศนวิสัยของกิจการนั้น ใช้จำนวนข่าวของกิจการที่เกิดขึ้นในฐานะข้อมูลของ Factiva และปัจจัยการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีวิธีวัดมูลค่า โดยใช้อัตราส่วนของผลรวมค่าปรับที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่อสินทรัพย์รวม ทั้งนี้จากปัจจัยดังกล่าวไม่สามารถใช้วิธีวัดมูลค่าของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ สำหรับ Factiva นั้นเป็นบริษัทในเครือดาวโจนส์และรอยเตอร์ ให้บริการข้อมูลและข่าวสารทางธุรกิจ รวบรวมฐานข้อมูลออนไลน์และบทความชื่อดังต่างๆไว้ ซึ่งข้อมูลที่มีอยู่นั้นผู้ใช้บริการจำเป็นต้องชำระเงินสำหรับบริการของข้อมูลนั้น ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัดของทุนในการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการตัดทิ้งตัวแปรดังกล่าว

ตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาถูกนำมาทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ดังนี้

$$\text{Disclosure index} = \beta_0 + \beta_1[\text{SIZE}] + \beta_2[\text{OWNSTR}] + \beta_3[\text{CAPSTR}] + \beta_4[\text{IDPSTR}] + \beta_5[\text{PROFIT}] + \beta_6[\text{LEVERAGE}] + \beta_7[\text{AUDIT}] + e$$

โดยที่	Disclosure Index =	ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลรวม
	SIZE	= ขนาดของกิจการ (ยอดสินทรัพย์รวม)
	OWNSTR	= โครงสร้างการเป็นเจ้าของ (สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นสูงสุด 10 รายแรก)
	CAPSTR	= โครงสร้างการเงิน (อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น)
	IDPSTR	= โครงสร้างกรรมการอิสระ (สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริหาร)
	PROFIT	= ความสามารถในการทำกำไร (อัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม)
	LEVERAGE	= ความสามารถในการก่อหนี้/ชำระหนี้ (อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม)
	AUDIT	= ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (0= ผู้สอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big 4, 1= ผู้สอบบัญชีที่เป็น Big 4)

สมมติฐานการศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งเก็บรวบรวมจากรายงานประจำปีและงบการเงินของบริษัท โดยนำมาให้คะแนนในกระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล จากนั้นคำนวณหาดัชนีการเปิดเผยข้อมูลขึ้นมา หากบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลมากจะมีค่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเข้าใกล้ 1 มากที่สุด และในทางตรงกันข้ามหากมีค่าดัชนีการเปิดเผยเข้าใกล้ 0 แสดงว่ามีการเปิดเผยข้อมูลน้อย ซึ่งพบว่ามีการวิจัยในอดีตที่ใช้กระดาษทำการในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลของเรื่องที่ต้องการศึกษา เช่น การศึกษาของ Botosan (1997) Camfferman และCooke (2002) Eng และ Mak (2003) และอลิสรา ผลาวรรณ (2547) เป็นต้น

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมจำนวน 7 ตัวแปร โดยให้เหตุผล ดังนี้

1. ขนาดของกิจการ (Company Size: SIZE)

การศึกษานี้กำหนดให้ขนาดของกิจการ ซึ่งวัดจากยอดสินทรัพย์รวม เป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยเป็นการวัดผลกระทบของขนาดกิจการที่มีต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยการเปิดเผยข้อมูลจะเพิ่มตามขนาดของกิจการเพราะมีเหตุจูงใจให้ต้องมีการใช้ข้อมูลจำนวนมากของกิจการ (Eng และ Mak, 2003) รวมถึงกิจการที่มีขนาดใหญ่สามารถจัดการต้นทุนที่ใช้ในการเปิดเผยได้ดีกว่ากิจการขนาดเล็ก และมีความต้องการข้อมูลในการเปิดเผยอย่างเร่งด่วน (Brammer และ Pavelin, 2006) จากการศึกษาของ Camfferman และCooke (2002) Eng และ Mak (2003) Brammer และ Pavelin (2006) บุญทริกา ใจกระจ่าง (2546) และ อลิสร่า ผลาวรรณ (2547) พบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานเป็นดังนี้

H_1 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

2. โครงสร้างการเป็นเจ้าของ (Ownership Structure : OWNSTR)

การศึกษานี้กำหนดให้โครงสร้างการเป็นเจ้าของ ซึ่งวัดจากเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นสูงสุด 10 รายแรกของหุ้นที่ออกและเรียกชำระแล้ว เป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยเป็นการแสดงถึงสัดส่วนการกระจายการถือหุ้นของกิจการ หากกิจการมีโครงสร้างการเป็นเจ้าของที่มีลักษณะการกระจายการถือหุ้นต่ำ คือมีสัดส่วนการถือหุ้นส่วนใหญ่เป็นของบุคคลบางกลุ่มที่มีความสนิทชิดเชื้อกันหรือเป็นผู้บริหารภายในกิจการ ซึ่งจะทำให้กิจการมีการเปิดเผยข้อมูลในระดับต่ำ เนื่องจากผู้ถือหุ้นที่เป็นเสียงส่วนใหญ่อาจทราบข้อมูลภายในอยู่แล้ว กิจการจึงได้รับแรงกดดันให้มีการเปิดเผยข้อมูลจากผู้ถือหุ้นรายย่อยในระดับต่ำ (อลิสร่า ผลาวรรณ, 2547) จากการศึกษาของ Eng และ Mak (2003) พบว่าโครงสร้างการเป็นเจ้าของโดยมีคณะกรรมการและผู้บริหารในกิจการต่ำ รวมถึงการมีโครงสร้างการเป็นเจ้าของหลักโดยรัฐบาล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเหมือนกันกับการศึกษาของ Brammer และ Pavelin (2006) ที่พบว่าโครงสร้างการเป็นเจ้าของแบบถือหุ้นกระจายมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลอย่างสมัครใจ สำหรับอลิสร่า ผลาวรรณ (2547) พบว่าโครงสร้างการเป็นเจ้าของไม่มีความสัมพันธ์อย่างเป็นนัยสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานเป็นดังนี้

H₂ : โครงสร้างการเป็นเจ้าของมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. โครงสร้างการเงิน (Capital Structure: CAPSTR)

การศึกษานี้กำหนดให้โครงสร้างการเงิน ซึ่งวัดจากอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งตามทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) สามารถวิเคราะห์ได้ว่า กิจกรรมที่มีโครงสร้างการเงินที่มีระดับหนี้สินต่อทุนในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง น่าที่จะมีความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่สูงกว่ากิจกรรมที่มีสัดส่วนหนี้สินต่ำกว่า เพราะกิจกรรมจะต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อเป็นการให้ ความเชื่อมั่นกับเจ้าหนี้หรือผู้ให้กู้ถึงผลการดำเนินงานและความสามารถในการชำระหนี้ (อลิสรา ผลาวรรณ, 2547) จากการศึกษาของ Camfferman และCooke (2002) พบว่าโครงสร้างการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ นวพร พงษ์ตันทุกุล (2546) และอลิสรา ผลาวรรณ (2547) ที่พบว่าโครงสร้างการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานเป็นดังนี้

H₃ : โครงสร้างการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

4. โครงสร้างกรรมการอิสระ (Independent Director Structure: IDPSTR)

การศึกษานี้กำหนดให้โครงสร้างกรรมการอิสระ ซึ่งวัดจากสัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริหารเป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม หากกิจกรรมมีสัดส่วนของกรรมการอิสระมากในคณะกรรมการบริหาร จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจด้านการเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามแนวคิดด้านบรรษัทภิบาลมากขึ้น (Brammer และ Pavelin, 2006) จากการศึกษาของ Eng และ Mak (2003) พบว่าการเพิ่มขึ้นของคณะกรรมการบริษัทภายนอกกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ Brammer และ Pavelin (2006) และ บุญชริกา ไจกระจำ (2546) ซึ่งพบว่าโครงสร้างของกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานเป็นดังนี้

H₄ : โครงสร้างกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

5. ความสามารถในการทำกำไร (Profitability: PROFIT)

การศึกษานี้กำหนดให้ความสามารถในการทำกำไร ซึ่งวัดจากอัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม เป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและ

สังคม กิจกรรมมักมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น หากการเปิดเผยข้อมูลในอดีตส่งผลดีต่อผลตอบแทนหรือกำไรของบริษัท และผู้ใช้งบการเงินจะได้รับประโยชน์จากการเปิดเผยข้อมูล มากขึ้นตามแนวโน้มผลการดำเนินงานหรือความสามารถในการทำกำไรของกิจการ (บุญทริกา ไจกระจ่าง, 2546) จากการศึกษาของ Camfferman และCooke (2002) และ บุญทริกา ไจกระจ่าง (2546) พบว่าความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานเป็นดังนี้

H₅ : ความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

6. ความสามารถในการก่อหนี้/ชำระหนี้ (Leverage: LEVERAGE)

การศึกษานี้กำหนดให้ความสามารถในการก่อหนี้/ชำระหนี้ ซึ่งวัดจากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมเป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม กิจกรรมที่มีหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมต่ำหรือมีหนี้สินต่ำ มีแนวโน้มในการเปิดเผยข้อมูลมาก เนื่องจากไม่มีแรงกดดันจากเจ้าหนี้และผู้ถือหุ้นที่เกี่ยวข้อง (Brammer และ Pavelin, 2006) จากการศึกษาของ Eng และ Mak (2003) Brammer และ Pavelin (2006) พบว่าความสามารถในการก่อหนี้/ชำระหนี้มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานเป็นดังนี้

H₆ : ความสามารถในการก่อหนี้/ชำระหนี้มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

7. ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Type of Auditor: AUDIT)

การศึกษานี้กำหนดให้ประเภทสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งวัดจากผู้สอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big 4 และผู้สอบบัญชีที่เป็น Big 4 เป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งประเภทของสำนักงานสอบบัญชีมีอิทธิพลต่อจำนวนข้อมูลที่เปิดเผย โดยระดับของควมมีอิทธิพลในแต่ละแห่งจะแตกต่างกัน ซึ่งสำนักงานสอบบัญชีจะเป็นผู้กำหนดจำนวนข้อมูลที่ต้องมีการเปิดเผยในงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีจำนวนน้อยที่สุด โดยมองว่าการให้ข้อมูลในงบการเงินต้องมีความพอเพียง (Adequacy) หรือความมีนัยสำคัญ (Maturity) อย่างน้อยที่สุดก็ต้องมีข้อมูลตามรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอโดยปกติแล้วจะเป็นไปตามวินิจฉัยของผู้สอบบัญชี หรือความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) (Eng และ Mak, 2003) และการที่สำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Big 4) มีการเปิดเผยข้อมูลได้ครอบคลุมในรายละเอียดมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดเล็ก อาจเนื่องมาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มักจะถูกคาดหวังว่า จะมีการให้บริการที่มีคุณภาพสูงกว่า

สำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก และต้องเผชิญต่อความเสี่ยงต่อการขาดทุนจากการถูกฟ้องร้อง หากสำนักงานมีความสัมพันธ์กับบริษัทลูกค้าที่เปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน ดังนั้นสำนักงานสอบบัญชีจึงพยายามใช้อำนาจหน้าที่ในการผลักดัน ให้บริษัทลูกค้ามีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่สูงขึ้นในรายงานประจำปี จากการศึกษาของ Eng และ Mak (2003) และอลิสรา ผลาวรณ (2547) พบว่าประเภทสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ บุญทริกา ใจกระจ่าง (2546) ที่พบว่าประเภทสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานเป็นดังนี้

H₇ : ประเภทสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระดับการเปิดเผยข้อมูล ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูล ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาในการศึกษารวมทั้งสิ้น 20 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2550 ถึงเดือนกันยายน

2551

สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่